všetkých žobrákov z okolia do nemocnice a keď z nich niekto zomrel a nebol kto žobráka pochovať, len sa musel volať pravoslávny kňaz z Rebrína, ktorý ochotne ich pochovával.

Dnes aj na zaslúženom odpočinku chce byť užitočným a pomáhať blížnemu ako milosrdný samaritán. Zbiera liečivé bylinky po Humenskom a Michalovskom okrese a mnohí ho poznajú ako uja Sluka s palicou a košíkom.

Múdro a užitočne prežíva storobu, svoj zaslúžený odpočinok. Okrem prírody veľmi miluje aj chrám a stále ho navštevuje, aj teraz, keď po ťažkej zlomenine nohy ešte cíti následky a tie mu nedovoľujú sa tak rýchlo a ľahko pohybovať ako prv.

Je to človek ešte plný životného optimizmu, ale aj zdravého humoru. **S takým úsmevom ako doteraz, plný zdravia a Božieho požehnania zbierajte dlhé roky bylinky, navštevujte katedrálny chrám a pomáhajte! To vám všetci želáme. Na mnohaja i blahaja lita!**

Štefan Horkaj, duchovný

ZO ZAHRANIČNEJ CIRKEVNEJ TLAČE

Ako píše Cirkevný vestník č. 26 bulharskej pravoslávnej cirkvi, skupina 50 duchovných a laikov rímskokatolíkov zo Španielska, navštívila exarchát Carihradského patriarchátu v Ženeve. Prijal ich metropolita Damaskin (Tarnopolský). Vedúcim pútnikov bol p. biskup Julián Garsija Chernando.

ALEXANDRIA. Delegácia Vatikánskeho sekretariátu pre jednotu kresťanov, vedená sekretárom o. Ammerom, navštívila Alexandrijského patriarchu Nikolaja VI., ďalej navštívila arcibiskupa sinajského Grigoria II. Návšteva mala priateľský ráz.

Budúce číslo vyjde 10. decembra 1972

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS – Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 – Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

ODKAZ SV. CYRILA A METODA

ROČNÍK XVIII. – ORGÁN PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI – č. 11/1972

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti, hlásim sa vám opäť a srdečne vás zdravím v tejto smutnej jesení, v čase „dušičkovom", keď sa nám všetkým treba zamyslieť nad – smrťou. Básnik napísal:

Mamička zomrela, siroty plačú.
Otecko? ... Dávno už v hrobe.
Kto sa vás ujme len, úbohých detí?
Kto s láskou privinie k sebe?

Ano, odchod drahých bytostí pôsobí tým, ktorí tu zatiaľ zostávajú, neznesiteľný zármutok. Kde sú? Veď ešte včera tu boli s nami a dnes je ich miesto prázdne a nikdy, nikdy už neprídu späť.

Čo hovorí sv. pravoslávna cirkev o posledných veciach? Jej učenie spočíva na dvanástom článku Symbolu viery o živote večnom, ktorý znie: I žizň buduščaho vika, Amiň. – Život večný je pre spravodlivých, ktorí Boha milujú a bude taký blažený, že si to ani nevieme predstaviť. Pravdaže, v duchovnom zmysle. Blaho bude spočívať v tom, že budeme zjednocení s Bohom vo svetle a v sláve (Mat. 13, 43). I telo bude mať účasť na blaženosti duše, lebo bude oslávené tak, ako telo Isusa Christa pri Premenení na hore Tábor. V súvislosti s posledným súdom povedal Isus Christos: „Vtedy sa budú spravodliví skvieť ako slnko v kráľovstve Otca ich" (Mat. 13, 43). Apoštol Pavel hovorí, že počas pozemského života vidíme a poznávame náboženské veci a Boha ako v zrkadle, cez podobenstvo a len čiastočne, ale potom, t. j. po vzkriesení, sa budeme pozerať na Boha tvárou v tvár (1 Kor. 13, 12). Blaho bude odstupňované podľa spravodlivosti, podľa toho, ako ľudia žili tu, na zemi.

V úvode som vám napísala o sirote. Môžete sa pýtať: ako môže byť duša mŕtvej matky blažená, keď zanechala tu svoje dieťa? Cirkev učí, že ľudia vo večnosti majú celkom iné meradlo na to, čo sa deje medzi ľuďmi na zemi, na všetko sa pozerajú zo stanoviska nekonečnej večnosti a chápu teda tiež zmysel utrpenia pozemského lepšie, než ho vieme pochopiť my. Naviac majú možnosť Boha prosiť za tých, ktorých tu zanechali.

I za zomrelých sa modlíme. Kresťania sa od počiatku modlili za zomrelých, ako o tom svedčí sv. liturgia, najmä však jej najstaršia úprava, pochádzajúca od apoštola Jakuba. V pravoslávnej cirkvi sa konajú bohoslužby za zomrelých najmä v tretí, deviaty a štyridsiaty deň po úmrtí, ako aj vo výročný deň smrti.

Až zažiaria naše cintoríny tisíckami sviečok, uvidíte, že ľudia na svojich drahých nezabúdajú a hoci len raz do roka, keď nemajú možnosť častejšie, navštívia ich hrob a v tichej spomienke a modlitbe sa s nimi porozprávajú. Veď tí, ktorí nám odišli, nám zavše veľmi chýbajú a často im za mnoho vďačíme. Je teda našou kresťanskou i občianskou povinnosťou nezabúdať na tých, ktorí žili pred nami, budovali našu kultúru, bojovali za našu vlasť, ktorí patrili k našej rodine, ale i na neznámych, na ktorých si už nemá kto spomenúť. Zapáľme im sviečočku, urobme dobrý skutok.

Vaša teta Helena

Uvedenie Presvätej Panny Márie do chrámu

Presvätá Panna Mária bola uvedená do chrámu ako trojročné dieťa, aby bola vychovaná pre Boha. Jej cnostní rodičia Jáchym a Anna tým, že dieťa Máriu uviedli do chrámu, splnili sľub, ktorý dali v čase svojej bezdetnosti. Odprevádzali Máriu, pochádzajúcu z kráľovského rodu, na tejto jej prvej ceste, i jej vrstovníčky, panny, aby sa naplnilo proroctvo žalmistu: „Vedú ju ku kráľovi ...

i panny za ňou, družice jej . . ." (Žalm 45,15). Dievčatá niesli zažaté sviečky. Sv. cirkev verí, že i nebeský Jeruzalem, sami anjeli sledovali s údivom tento slávnostný sprievod.

Jeruzalemský chrám bol vybudovaný Šalamúnom a po babylonskom zajatí obnovený Zorobábelom; viedlo k nemu pätnásť stupňov. Na každom stupni sa spieval jeden žalm, spievali ho kňazi i leviti, keď vchádzali do chrámu na službu Bohu. Spravodliví rodičia malej Márie, keď prišli pred chrám, postavili svoje dieťa na prvý stupeň; a malá Mária rýchlo a sama prešla všetkých pätnásť stupňov a hore sa zastavila. Pridržiavala ju božská sila, neviditeľná ruka tak ukázala, aká veľká bude Mária, až dospeje.

Hlavný kňaz Zachariáš prijal Presvätú Pannu. Zachariáša bohoslužobné texty piesní volajú otcom Jána Krstiteľa a tento Zachariáš splnil zvláštne zjavenie Božie a uviedol Máriu do svätyne svätých. Tak sa volalo najtajomnejšie a najdôležitejšie oddelenie chrámu jeruzalemského. Táto svätyňa bola za druhým závesom a bola v nej archa úmluvy, zlaté nádoby s mannou, palica Áronova a iné relikvie. Vchádzať sem bolo zakázané nielen ženám, ale i kňazom. Do svätyne mohol vojsť len hlavný kňaz, i to len raz do roka (Žid. 9,4—7). Uvedenie Presvätej Panny na toto miesto značilo, že smie prichádzať sa tam modliť.

Mária počas života v chráme nadobudla mnohé cnosti. Bola vybraná za matku Pána a mala vo zvyku modliť sa od časného rána do tretej hodiny po východe slnka, a od tretej hodiny do deviatej pracovať; po deviatej hodine sa opäť modlila, pokiaľ sa jej nezjavil anjel s pokrmom. Bola najusilovnejšou zo všetkých diev, ktoré s ňou bývali, a to najmä v štúdiu zákona Božieho, v pokore a v iných cnostiach. Pri rozhovore len pravda jej vychádzala z úst; bola zručná v práci. Podľa sv. tradície chiton bez švov, ktorý sa stal oblekom Isusa Christa v deň Jeho zradenia a odovzdania na smrť (Ján 19,23), bol utkaný rukami Prečistej Jeho Matky.

Takéto boli zázračné okolnosti uvedenia Presvätej Panny Márie do chrámu, taký bol potom jej život v chráme. Ozaj, bol to „predobraz milosti Božej, predpovedanie spásy ľudí, predzvestovanie Christa".

† Cyril,
biskup michalovský

. . . „*V chrami Božijim jasno Diva javľajetsja i Christa vsim predvozviščajet* . . ." (z tropara sviatku).

Význam chrámu a spoločenstva v cirkvi

Chrámom nazývame budovu, ktorá je zasvätená Pánu Bohu a určená k bohoslužobným zhromaždeniam veriacich. Okrem tohto pomenovania stretávame sa ešte aj s iným pomenovaním chrámu, ako: **cirkev a kostol.** Prvé pomenovanie — **cirkev pochádza z dvoch gréckych slov: kyr a ikia, ktoré znamenajú pán a dom**, z ktorých vzniklo: Pánov dom. Druhé pomenovanie — **kostol pochádza z latinského slova: castellum, čo znamená hrad, pevnosť.**

Chrám je teda domom Božím, domom modlitby (Iz. 56,7). Je pravda, že Boh je všadeprítomný. V jednej známej modlitbe hovoríme: **„Iže vezdte syj, i vsja ispolňajaj . . ."** Niet teda miesta, kde by nebol Boh. On naplňuje a posväcuje svojou prítomnosťou celý svet, avšak, keď hovoríme, že chrám je domom Božím, máme na mysli zvláštnu prítomnosť Božiu v chráme, nakoľko sa tu vykonávajú stále bohoslužby, zvlášť sv. liturgia.

Chrámom sa dávajú mená patrónov, ktorým je dotyčný chrám zasvätený. Ak v niektorom meste je niekoľko chrámov, nazýva sa prvý medzi nimi chrámom hlavným alebo soborným. **Hlavný chrám mesta, v ktorom sídli eparchiálny biskup, nazýva sa chrámom katedrálnym.**

Veriaci ľudia stavali chrámy už od nepamäti. Z Biblie sa dozvedáme, že **Židia stavali si veľký chrám v Jeruzaléme.** Po návrate z babylonského zajatia židia obnovili rozbúraný chrám dvakrát (Zorobábel a Herodes). Stavbu jeruzalemského chrámu financoval kráľ Šalamún, preto sa chrám nazýval chrámom Šalamúnovým. Tento chrám navštevoval aj sám náš Spasiteľ Isus Christos, o čom hovorí aj evanjelista Matúš v kapitole 21.

Prví kresťania spočiatku nemali svojich vlastných chrámov. Navštevovali židovské **domy zhromaždenia, grécke synagogy, a keď ich odtiaľ vyhnali, schádzali sa v miestnostiach obyčajných domov, ako o tom svedčí Písmo sväté v Skutkoch apoštolských: „A každodenne zotrvávajúc jednomyseľne v chráme a lámúc chlieb po domoch . . ."** (II, 46).

V dobe tristoročného prenasledovania kresťanov, sa títo uchýlili do katakomb, tajomných skrýš pod zemou, obyčajne na území cintorínov.

V IV. storočí, po vydaní tzv. milanského ediktu cisárom Konštantínom (313 r.) o slobodnom vyznávaní kresťanstva, boli mnohé pohanské chrámy prevzaté a prispôsobené pre kresťanské bohoslužobné účely a zvlášť sa rozšírila výstavba nových nádherných chrámov tak na Východe, ako aj na Západe. Podľa miesta a doby, v ktorých vznikali nové chrámy, dostávali chrámy osobitný charakter, líšiaci sa medzi sebou zvlášť vonkajšou formou. Podľa vonkajšieho prevedenia chrámových stavieb rozoznávame niekoľko stavebných slohov (štýlov). Najvýznamnejšie slohy sú:

a) Byzantský, ktorého pôdorys má podobu gréckeho kríža a uprostred chrámu sa dvíha veľká kupola. Najpozoruhodnejšia stavba v tomto slohu bola postavená v VI. storočí za panovania cisára Justiniána — chrám Božej múdrosti

— **„Aja Sofia“ v Carihrade.** Tento veľchrám sa stal vzorom pre stavbu neskorších byzantských chrámov na Východe. Sloh byzantský sa udomácnil v krajinách, ktorého veriaci sa hlásili k východnej — pravoslávnej cirkvi.

b) Románsky sloh sa vyznačuje polkruhovými oblúkmi nad oknami, dverami a galériami. Pôdorys má podobu latinského kríža, ktorého západné rameno je dlhšie. Chrámy v tomto štýle sa nachádzajú zvlášť na Západe.

c) Gotický sloh vyznačuje sa vysokými a ostrými vežami s vysokými a úzkymi oknami, zdobenými sklomaľbou.

d) Ruský sloh vznikol spojením byzantského a románskeho slohu, pričom kupoly sú predĺžené do výšky.

Taktiež pravoslávni Srbi, Bulhari a Rumuni si vytvorili svoje vlastné slohy, podobne ako aj na území bývalého Rakúsko-Uhorska, kde vznikli chrámy zvláštneho miešaného štýlu, medzi ktoré treba počítať aj naše chrámy.

Vnútorná časť chrámu je **rozdelená do troch hlavných častí,** čím sa naznačuje viera v Trojjediného Boha. Veriaci si dávali chrámy ozdobovať, zvlášť vnútornú stranu najpeknejšími maľbami, freskami alebo mozaikami, pre ktoré sa volili námety z Písma sv. Starého a Nového zákona, ako aj z cirkevných dejín a t. p. Takto ozdobený chrám bol akousi otvorenou knihou, hovoriacou o živote a diele Isusa Christa, Jeho Presvätej Matky, sv. apoštolov a iných svätých, ktorí svojím mravným životom sa stali dobrým vzorom pre ostatných kresťanov.

Keď hovoríme o cirkvi, ako o dome Božom — o chráme, treba povedať, že **pomenovanie c i r k e v sa vzťahuje aj na spoločenstvo ľudí,** ktorí sú organizačne spojení v jednu spoločenskú skupinu osôb, ktorí počuli volanie Pánovo k spaseniu a šli za Ním, čím sa stali **„rodom vyvoleným, národom svätým, ľudom, určeným byť Božím vlastníctvom“,** ako hovorí sv. apoštol Peter v svojom I. liste, kap. II., 9. verš. Táto spoločenská skupina veriacich sa menuje aj ekléziou, **čiže spoločnosťou slobodných a rozumných bytostí, veriacich v Christa Spasiteľa a tvoriacich Jeho telo, ktorého On je hlavou.** Túto cirkev založil sám Isus Christos, keď jej dal svoje učenie, určil podstatu a daroval jej prostriedky k dosiahnutiu cieľa. Slávnostné zrodenie pozemskej cirkvi Christovej **nastalo na Turíce,** keď Utešiteľ, Duch Svätý zostúpil na sv. apoštolov. Títo už v ten deň pokrstili okolo tritisíc ľudí, čím vznikla prvá organizačná jednotka — prvá náboženská obec v Jeruzaleme, čiže sv. Cirkev Christova.

Duch Svätý prebýva stále v Cirkvi a v srdciach veriacich ako v chráme, čím svedčí, že sme osvojenými dietkami Božími. **Svätý apoštol Pavel nazýva Cirkev telom Christovým a jednotlivých členov cirkvi nazýva údmi tela Christovho** (Efez. I, 22 a 23; I. Kor. 12,27). Ak je Cirkev telo Christovo, potom nie je možné pomýšľať na spasenie bez členstva v nej. Spasiteľ náš Isus Christos učil: **„Ako letorasť nemôže niesť ovocie sám od seba, ak by nezostal na viniči, tak ani vy, keby ste nezostali vo mne. Ja som vinič, vy ste letorasty. Kto zostáva vo mne, a ja v ňom, ten nesie mnoho ovocia, lebo bezo mňa nemôžete nič robiť.“ (Ján XV, 4—6).**

A tak teda veriaci, **krstom vtelení do Cirkvi,** sú oprávnení menovať sa dietkami Božími a majú vyznávať pred ľuďmi svoju vieru, ktorú dostali od Boha prostredníctvom Cirkvi.

Sviatosť (tajna) **myropomazania ich dokonalejšie spája s Cirkvou** a udeľuje im osobitnú silu Ducha Svätého tak, že vo zvýšenej miere majú povinnosť šíriť a brániť vieru slovom a skutkom.

Pristupujúci k **sviatosti pokánia dosahujú od milosrdného Boha odpustenie hriechov,** ktorými sa proti Nemu previnili, a súčasne sa zmierujú s Cirkvou (Mat. XVIII, 15—18), ktorú hriechmi zranili, a ktorá napomáha ich obráteniu láskou, príkladom a modlitbami.

Účastníci na **eucharistickej obeti prinášajú Bohu žertvu a spolu s ňou i seba samých.** Nasýtení v sv. eucharistii Telom a Krvou Christovou konkrétnym spôsobom dosvedčujú jednotu **„údov tela Christovho“.**

Tí z veriacich, ktorým sa dostalo vyznačenia prijať **kňazskú vysviacku, majú poverenie v mene Christovom živiť Cirkev slovom a milosťou Božou.**

Sviatosťou manželstva kresťanskí manželia naznačujú tajomstvo jednoty a plodnej lásky medzi Christom a Cirkvou. Manželstvom sa zakladá rodina, v ktorej sa rodia noví občania pre ľudskú spoločnosť.

Sviatosťou jeleopomazania nemocných Cirkev skrze modlitby kňazov, ako o tom hovorí sv. apoštol Jakub: **„A modlitba viery uzdraví chorého, a Pán ho pozdvihne...“ (V, 14—15) uzdravuje a zachraňuje.**

A konečne, keď príde **„posledná hodina“** pozemského života veriaceho človeka, opäť ho donesú sem — do chrámu, aby sa nad jeho telom pomodlili jeho blízki a vyprosili milosť Božiu pre spasenie jeho duše a dedičstvo Kráľovstva nebeského.

(pk)

Jeho Svätosť patriarcha Athenagoras

— PRIEKOPNÍK JEDNOTY KRESŤANSTVA A UPEVŇOVATEĽ UNIVERZALIZMU PRAVOSLÁVIA.

(II. pokračovanie)

Biskup Pelagónie Stefanos zveril mu ihneď po nastúpení ako dvadsaťštyriročnému dozor nad školami celej eparchie. Po jeho smrti stal sa Athenagoras eparchiálnym kancelárom. V neustálom styku s obyvateľmi Macedónie rozvíjalo sa láskyplné kúzlo jeho osobnosti. Svojim veriacim sa javil ako pustovník, ale súčasne i ako sociálne angažovaný dušpastier, idealista a súčasne realista. Už vtedy mali jeho videnia budúcnosti pevné základy a za jeho asketickým duchom bolo možno badať búrlivo zápasiacu dušu, ktorá dávala možnosť poznávať neúnavnú osobnosť a rozhodný charakter.

V pohnutých časoch troch vojen, ktoré vypukli medzi r. 1912—1918 na Balkáne a odhalili nezmyselnosť šovinistického nacionalizmu v službe mocenských záujmov bojujúcich strán, Athenagoras spoznal nutnosť odpútania sa cirkvi od akejkoľvek výlučnosti, ktorá by uprednostňovala ten alebo onen národ, jednu alebo druhú štátnu formu. Presvedčil sa, že cirkev sa nesmie stotožniť s jedným národom a že pravoslávie sa musí oslobodiť z nacionálneho zajatia, ak má splniť svoje univerzálne poslanie, t. j. byť spojivom všetkých, ktorí sa usilujú uskutočniť Božie kráľovstvo na zemi. V októbri 1918, keď bolo biskupstvo Pelagónia začlenené do patriarchátu srbskej pravoslávnej cirkvi, uchýlil sa arcidiakon Athenagoras so svojím biskupom Chryzostomom na Athos k vnútornému zahĺbeniu sa a duchovnej obnove. Odtiaľ ho povolal arcibiskup Meletios, ktorého iniciatívnosť vo všepravoslávnych a ekumenických podujatiach zanechala na vtedy tridsaťročnom mužovi hlboké stopy, do Atén.

Práca arcidiakona pri aténskom arcibiskupovi sa podstatne líšila od práce arcidiakona v Monastire. V aténskej metropoli sa zaoberal Athenagoras otázkami medzinárodnej cirkevnej politiky. V prvých mesiacoch po 1. sv. vojne prichádzali delegácie cirkví zo Západu do východných stredozemných oblastí, aby ponúkli pomoc pre vojnové obete a aby súčasne získali miestne pravoslávne cirkvi pre účasť na ekumenických konferenciách. Tak navštívila delegácia severoamerickej episkopálnej cirkvi, s ktorou sa vl. Gorazd za svojej návštevy amerických Slovákov r. 1922 dohodol na podmienkach cirkevného spoločenstva, pod vedením biskupa Andersona z Chicaga r. 1919 Grécko a predložila plán svetového zhromaždenia všetkých cirkví o otázkach viery. Meletiova reakcia bola pozitívna a o osem rokov neskoršie sa uskutočnila svetová ekumenická konferencia Faith and Order (Viera a cirkevné zriadenie) vo švajčiarskom meste Lausanne. Z čias Athenagorovho pôsobenia v Aténach sa datuje tiež jeho záujem o medzinárodnú organizáciu kresťanskej mládeže YMCA, ktorej grécku sekciu zastupoval r. 1926 on sám na konferencii v Helsinkách.

Šírka a hĺbka Athenagorových životných skúseností sa postupne obohacovala, keď sa stal biskupom na ostrove Korfu, grécky Kerkyra, najsevernejšom z Iónskych ostrovov. Cez to však, čím bol, tým ostal. Dr. V. A. Visser't Hooft, bývalý generálny tajomník Svetovej rady cirkví, ktorý navštívil Kerkyru koncom dvadsiatych rokov, sa vyjadril, že Athenagoras sa už vtedy zaoberal myšlienkami o jednote kresťanov. Tu sa stretol po prvý raz s rímskym katolicizmom. Mizivá menšina 4000 talianskych katolíkov, vedená bridizským arcibiskupom, ktorý vyvolal proti sebe trpké rozhorčenie medzi gréckou pravoslávnou väčšinou obyvateľstva žehnaním inváznym plukom r. 1923, prejavovala v cirkevnom živote fanatickú výbojnosť. Vďaka taktnej povahe biskupa Athenagora jej ostrie sa otupilo. Sedem rokov jeho pôsobenia na Korfu svedčilo o tom, ako ideálne sa snúbilo jeho dušpastierstvo a duchovné otcovstvo so správne chápanou úlohou despotu — pána, ktorému sú povinní vzdávať úctu mladí i starí, chudobní i bohatí, slabí i mocní. Athenagoras, hĺbavá osobnosť a súčasne realista a praktik, získal si čestný titul „záchranca ostrova" za svoju starostlivosť a obetavosť pri zachraňovaní utečencov po maloázijskej katastrofe, keď z ostrova odtiahli po štyroch týždňoch talianske invázne jednotky. Za jeho vedenia získala Kerkyra povesť vzornej eparchie. Keď zástupcovia iných cirkví navštevovali Atény, radi chodievali na Karkyru. Stretnutia jej biskupa s dr. Visser't Hooftom, ich vzájomná príchylnosť a úcta vykonali pre ekumenické hnutie viac ako mnohé cirkevné konferencie. Athenagoras sa stal známym v cirkevných gréckych kruhoch. Zverovali mu medzicirkevné úlohy. V júni 1930 bol určený za tajomníka komisie, ktorá mala pripraviť všepravoslávnu prosynodu. Čoskoro nato cestoval do Anglicka, aby zastupoval grécku cirkev ako člen všepravoslávnej delegácie pri rozhovoroch s anglikánskou cirkvou a aby sledoval rokovania Lambethskej konferencie, ktorá zvoláva na zasadnutie temer každých desať rokov jednotlivých anglikánskych biskupov z celého sveta.

V auguste r. 1930 bol Athenagoras menovaný za arcibiskupa Severnej a Južnej Ameriky. Deň pred cestou poslal mladíka so svojím jediným párom zodratých topánok k obuvníkovi, aby mu ich rýchle podrazil. S takouto výbavou odchádzal „Otec ostrova" do Nového sveta, kam prichádzali Gréci jednotlivo už od r. 1760 a húfnejšie o sto rokov neskoršie, keď si v New—Orleans, stredisku obchodu drevom, založili grécku obec s chrámom sv. Trojice r. 1864. Keďže grécki prisťahovalci udržovali pevnejšie zväzky so Starým svetom ako hocktorá iná národnosť, prinášali si nielen svoje tradície a vieru do krajiny na druhom brehu Atlantiku, ale i politické škriepky a spory zo starej vlasti. Do tohto smutného dedičstva, keď nie zriedka i farnosti sa delili podľa politických strán, bol Athenagoras uvedený intronizáciou ako 45-ročný v chráme sv. Eleuteria na 24. ulici v Manhattane.

S Athenagorom nastal prispôsobovací proces gréckej cirkvi americkému prostrediu, lebo on vedel veľmi dobre to, čo vyjadril dnešný arcibiskup Severnej a Južnej Ameriky Jakovos, že „vysťahovalecká cirkev sa nemôže udržať a plne žiť, ak ignoruje svoje prostredie". Keď opúšťal po osemnástich rokoch Spojené štáty severoamerické, zanechal pre svojho nástupcu pevný základ rozvoja gréckeho pravoslávia v USA. Jeho storočnicu v r. 1964/65 mohla osláviť grécka pravoslávna arcidiecéza ako jednotná a ako jedna z najbohatších a najlepšie organizovaných pravoslávnych miestnych cirkví sveta. Jeho zásluhou sa pravoslávie stalo štvrtým formovateľom amerického duchovného života. Položil základy pre početné pracoviská a inštitúcie svojej cirkvi, ako napr. pre Teologickú školu sv. Kríža v Brooklyne, ktorá je zárodkom nádejnej Helénskej univerzity Ameriky s plánovaným počtom viac ako 1000 študentov, a pre Akadémiu sv. Bazila, ktorá spojuje na svojej pôde sirotinec so seminárom pre učiteľky asi 80 km severne od New Yorku nad riekou Hudson. Osemnásť rokov Athenagorovho arcibiskupského pôsobenia nezanechalo však trvalé stopy len na živote gréckeho pravoslávia v Amerike, ale i na jeho vlastnom živote. Podľa arcibiskupa Jakova bola Amerika pre Athenagora žírnou pôdou, v ktorej sa rastlina jeho ekumenizmu mohla správne rozvíjať. Tu, kde rozštiepenie kresťanov na skupiny a skupinky je očividné a kde je naliehavou nutnosťou vzájomné zbližovanie cirkví, jeho zanietenie pre jednotu kresťanstva získavalo reálnejšie obrysy.

Dňa 1. nov. 1948 bol Athenagoras zvolený metropolitami v Turecku 11 hlasmi proti 6 za arcibiskupa carihradského a tým i za ekumenického patriarchu. Jeho prvý deň v Istambule bol úplným symbolom. Zastavil sa pri pomníku neznámeho vojaka. Položil pri ňom kvetiny, ktoré vzal so sebou zo záhrad Bieleho domu. Kytica bola biela. Biela je farbou pokoja. Jeho želaním bolo privádzať k pokoju medzi Turkami a Grékmi, medzi Východom a Západom, ale tiež medzi kresťanmi a mohamedánmi. O deň neskoršie, 27. jan. 1949, bol slávnostne intronizovaný v chráme sv. Juraja vo Fanare ako 262. patriarcha na stolci sv. ap. Andreja.

(Pokračovanie)

Dr. Vl. BUCHTA

Poznaj pravoslávnu cirkev

TROJICKO-SERGIJEVSKÁ LAVRA

Na našej takmer už dvojročnej ceste za poznávaním pravoslávnej cirkvi sme sa zoznámili s takými strediskami náboženského života ako je posvätná hora Athos, Jeruzalem s monastierom sv. Hrobu a chrámom Vzkriesenia, monastier sv. Kataríny na Sinaji, ktoré nielen v minulosti, ale aj v dnešnej dobe hrajú významnú úlohu vo svätej pravoslávnej cirkvi. Medzi takéto duchovné a náboženské strediská môžeme zaradiť aj Trojicko-Sergijevskú lavru, ktorá je ozajstným centrom náboženského života ruskej pravoslávnej cirkvi.

Trojicko-Sergijevská lavra sa nachádza v meste Zagorsk vzdialenom niekoľko desiatok kilometrov severovýchodne od Moskvy. Mesto má asi 77 000 obyvateľov. Lavru čiže monastier založil približne r. 1337 sv. Sergij Radonežský a zasvätil ju sv. Trojici. Sv. Sergij sa narodil r. 1314 a pochádzal z vynikajúceho rodu sídliaceho neďaleko Rostova a už od detstva vynikal zbožnosťou a pokorou. Okolo r. 1330 sa jeho rodičia usadili v Radoneži a po ich smrti spolu so starším bratom Štefanom vyhľadal sv. Sergij miesto v neobývanej krajine uprostred lesov. Spoločne si postavili jednoduchú drevenú cerkvičku zasvätenú sv. Trojici a skromné príbytky. Štefan nemohol vydržať v pustatine a preto odišiel do monastiera. Sergij zostal sám a takto znášal útrapy, hlad a zimu. Iba modlitba mu pomáhala znášať tieto ťažkosti. Keď mal 23 rokov, stal sa mníchom. Ľudia sa čoskoro dozvedeli o mladom mníchovi, začali ho navštevovať a niektorí s ním aj zostali. Postavili si ďalšie drevené cely. Takto vyrastal budúci monastier. Sergij sa stáva neskoršie kňazom a igumenom 12 mníchov a jeho sláva sa šíri po celej ruskej zemi až do samotného Carihradu. Mal veľkú úctu u kniežacieho dvora a po Kulikovskej bitke, pred ktorou predpovedal kniežaťu Dimitrijovi víťazstvo, jeho sláva ešte vzrástla. Sám Dimitrij, nazvaný neskoršie Donským, sám prichádzal do monastiera na porady so Sergijom, ktorý žehnal jeho výpravy proti tatárskym hordám. Dobrý vzťah k monastieru mali aj cári, ktorí venovali monastieru pri rôznych príležitostiach vzácne dary a pomáhali pri ďalšej výstavbe. Svojho času tu našiel útočište aj mladý Peter I., keď sa proti nemu postavila Sofia. V 17. stor. bol monastier predsunutou pevnosťou Moskvy na tzv. Severnej ceste. Medzi tými, ktorými sa nepodarilo dobyť monastier, boli aj poľsko-litovské vojská Sapehy a Lisovského, ktoré počas 16 mesiacov obliehali monastier. Možno povedať, že tento monastier sha stal vzorom pre monastiere na Povolží, Haliči a na iných miestach veľkej ruskej krajiny.

Na území monastiera sa nachádza niekoľko chrámov a iných cirkevných objektov. Je to predovšetkým katedrála sv. Trojice, postavená podľa najlepších tradícií domongolského ruského staviteľstva. Katedrála vyvoláva veľkolepý dojem. Pred starobylými ikonami s nehasnúcimi svetlami na ikonostase sa nachádzajú majestatné diela mnícha Andreja Rubleva. Jeho vynikajúca práca sv. Trojica sa teraz chráni v Treťjakovskej galérii v Moskve a v ikonostase katedrály sa nachádza verná kópia tohto veľkolepého diela. Vo svetle lámp a veľkého počtu sviec sa ligoce rakva s telesnými pozostatkami sv. Sergija.

Druhým veľkým chrámom v komplexe Trojicko-Sergijevskej lavry je katedrála Zosnutia Presvätej Bohorodičky, tzv. Uspenský sobor. Táto katedrála sa podobá Uspenskej katedrále v moskovskom Kremli. Základy chrámu

Zagorsk: *Trojicko-sergijevská lavra.*

boli položené r. 1559 podľa nariadenia cára Ivana Hrozného, ktorý bol s rodinou pri výkope základov. Päť modrých kupol tejto katedrály s pozlátenými hviezdami dominuje nad celým komplexom monastiera. Krásu tejto katedrály vytváral zbožný ruský človek počas niekoľkých storočí. V 17. stor. bol postavený ikonostas so zobrazením evanjelistov na cárskych dverách a dokončený bol však až v 18. stor. Ikonostas katedrály Zosnutia Presvätej Bohorodičky má päť oblúkov a po boku oltára je umiestnená trojoblúková galéria pre spevákov. V katedrále je pochovaný Boris Godunov s rodinou. V suteréne katedrály sa nachádza chrám Všetkých svätých ruskej zeme, k torom sú pochovaní moskovskí metropoliti, medzi nimi metropolita Makarij Bulgakov a arcibiskup Augustin. Nachádzajú sa tu aj zvláštne miestnosti, kde veriaci, predovšetkým pútnici aj zo vzdialených miest pristupujú k sv. spovedi. Na chodbách sú veľkými písmenami napísané niektoré modlitby a vyznanie viery.

R. 1476—77 postavili pskovskí majstri tehlový chrám zasvätený tiež sv. Trojici. Dnes je tento chrám známy ako chrám sv. Ducha, tzv. Duchovskaja cerkov. Refektórium s chrámom sv. Sergija sa nachádza na južnej strane monastiera. Je to priestranná budova, dlhá 85 metrov. Sál refektória je priestranný a má asi 500 m^2 a výšku 10 m. Maľba pochádza z konca 19. a začiatku 20. stor. Bohoslužby sa v chráme refektória konajú každý deň. Budova bola predovšetkým určená pre sviatočné obedy. Za zmienku stojí, že v období od 30. mája do 2. júna 1971 sa v hale refektória konalo zasadanie Miestneho snemu ruskej pravoslávnej cirkvi, na ktorom bol zvolený patriarcha ruskej pravoslávnej cirkvi, Jeho Svätosť Pimen.

V 17. a 18. stor. sa v lavre začínajú uplatňovať barokové prvky. K barokovým stavbám patrí aj „Svätá studňa", z ktorej prýšti posvätná voda. Pútnici tu trpezlivo čakajú a naberajú vodu do pripravených nádob.

Celkovú panorámu tohto veľkolepého monastiera uzatvára zvonica z polovice 18. stor. Zvonica má 4 poschodia a na jej vrchole sa týči kupola, ktorá predstavuje korunu s krížikom. Zvonicu postavil moskovský architekt

Mičurin. Celková výška zvonice, ktorej hlas zvonov počuť na široko-ďaleko, je s krížom 81 metrov.

Lavra sv. Trojice je ruským Jeruzalemom. V súčasnej dobe sa stala nielen významnou historicko-stavebnou pamiatkou, ale predovšetkým cieľom mnohých tisícov veriacich-pútnikov, ktorí radi prichádzajú do starobylých chrámov načerpať duchovnú posilu. Zbožnosť, vrúcna modlitba, hlboká sústredenosť veriacich dotvárajú duchovnú atmosféru v chrámoch monastiera. Táto atmosféra naplňuje svätostánky, zmocňuje sa veriacich a pôsobí na nich. Veriaci sa modlia tak, ako sa vie modliť len veriaci ruský človek. Modlia sa zbožne a vrúcne, za seba, za svojich blížnych, za svoje chrámy, za svoju zem, za pravoslávnu cirkev. Veľké odpustové slávnosti sa tu konajú dvakrát do roka, a to 18. júla a 8. októbra, kedy do tejto celoruskej svätyne putujú tisícky pútnikov zo všetkých kútov Sovietskeho zväzu. Rozsiahle priestranstvá pred chrámami za zaplňujú do posledného miesta, pretože chrámy nemôžu prijať masy zbožných pútnikov. Podľa istého účastníka intronizácie patriarchu moskovského a celej Rusi Pimena, veriaci sa iba s protekciou mohli dostať do areálu monastiera, ďalšie tisíce zaplnili priestory pred stenami monastiera a ulice Zagorska.

Odpustové sv. liturgie sa v deň sviatku konajú vo všetkých chrámoch lavry o 5. hod., ďalej o 6. a 8. hod. a 10. hodine sa koná slávnostná sv. liturgia, ktorú tradične slúži patriarcha s veľkým počtom metropolitov, arcibiskupov a biskupov a veľkého počtu duchovných a diakonov. Sv. liturgiu konajú o 10. hod. aj ďalší arcipastieri vo všetkých ostatných chrámoch monastiera. Po skončení bohoslužieb žehná patriarcha veriacich z balkóna patriaršieho paláca. V patriaršom paláci sa nachádza chrám sv. Kríža.

Lavra sv. Sergija Radonežského, to nie sú iba chrámy preplnené veriacimi, ale aj stredisko bohosloveckej vedy. V stenách tohto starobylého monastiera pulzuje totiž život jedného z centier bohosloveckej vedy ruskej pravoslávnej cirkvi. Tu v Moskovskej duchovnej akadémii, podobne ako aj na iných bohoslovecké školách, študujú budúci biskupi, duchovní a bohoslovci ruskej pravoslávnej cirkvi. Je na mieste spomenúť, že absolventmi tejto slávnej duchovnej akadémie sú aj naši vladykovia Nikolaj, biskup prešovský, a vladyka Cyril, biskup michalovský. Pri akadémii je chrám Pokrova Presvätej Bohorodičky, bohatá knižnica a archeologický kabinet.

Záverom možno povedať, že Trojicko-Sergijevská lavra so svojimi starobylými chrámami, prekrásnymi ikonami, duchovnu atmosférou, bohoslužbami a modliacimi sa veriacimi predstavuje plnosť pravoslávia, to je podstatou našej viery a tradície a je posvätným miestom ruskej pravoslávnej cirkvi, ale aj celého pravoslávneho sveta.

P. T

MODLITBA.

O, Svätý Bože, daj mi každodenný mier a dobrú vôľu, aby som mohol všetko znášať trpezlivo, pokorne, bez ohovárania. O, Bože, daj mi milostivé srdce, dobrú dušu, aby som nikdy nečinil zlé blížnemu svojmu ani myšlienkami, ani rečami, ani nie zlým skutkom...
O, Bože, modlím sa k Tebe najvrúcnejšie, aby si očistil dušu moju od všetkého zlého, daj mi milosť Tvoju, aby som Ťa vždy dôstojne oslavoval na večné veky.

Pravoslávny misionár č. 3/72

Vznik košického vikariátu

Od založenia únie r. 1646/49 šesťdesiatimi tromi kňazmi, v tajnosti pred ľudom, vzniklo „osie hniezdo", z ktorého za spoluúčasti vrchnosti sa začalo ťaženie proti pravoslávnej cirkvi. Na uskutočnení únie má najväčší podiel rád jezuitov, ktorí ju potom i upevňovali. Spočiatku z toho nemali veľký úžitok. Preto si dali za úlohu prevychovať nových synov katolíckej cirkvi a vymazať im z duše ich pravoslávne povedomie. Ak by bola únia založená dobrovoľne, nemohol by proti nej nikto nič urobiť. Ale pretože bolo jej založenie vynútené, protiľudové, čo bolo amorálnym suktkom, ktorý sa dal i porušiť. Únia si dokonca začala robiť nároky na celý ruský národ. Pýtame sa: akým právom? Rusíni žili na našom území ešte pred príchodom Maďarov a vyznávali pravoslávnu vieru, ktorú sem priniesol sv. Sáva, učeník sv. Cyrila a Metoda. Po smrti sv. Metoda r. 885 boli jeho žiaci nútení zachrániť si životy útekom. Pri odchode sa sv. Sáva zastavil na Zakarpatsku a založil tu pravoslávnu cirkev.

Pravoslávni ľudia, ktorí zostali verní viere svojich predkov i po zavedení únie, museli mať duše tvrdé ako žula, trpezlivosť a nezdolnú nádej na pomoc Božiu, aby mohli odolávať hrozným skúškam. Všetko znášali v mene Božom pokiaľ bol živý pravoslávny biskup Dositej Feodorovič; ale po jeho smrti (1735) zostali bez ochrany, stali sa sirotami. Na druhej strane únia mala všetky najlepšie podmienky pre upevnenie svojich pozícií. Na strane únie boli kruhy politické, administratívne, mali materiálne prostriedky a podporu silnej rímsko-katolíckej cirkvi. Na konci 18. stor. únia rozšírila svoju moc na celé územie Rakúska-Uhorska, kde žili naši Rusíni. Tak mukačevská eparchia, v r. 1771 sa vymanila spod nadvlády jágerských katolíckych biskupov, sa územne stala príliš veľkou a Mukačevo príliš vzdialeným, aby sa stadiaľ dal riadiť cirkevný život a bojovať proti pravoslávnym veriacim. S požehnaním Vatikánu a vrchnostenským súhlasom bolo rozhodnuté založiť druhú uniatskú eparchiu v Rakúsko-Uhorsku. R. 1777 v Bačke (Chorvátsko) pre uniatských veriacich, presnejšie presídlencov z Haliče, bola založená zvláštna eparchia s katedrou v Križevaci[1] (str. 101).

Po smrti biskupa Andreja Bačinského (1810) v mukačevskej kapitule začali posudzovať otázku založenia ešte jednej eparchie, košickej. Obrátili sa so žia-

dosťou na cisára Františka Jozefa II. Žiadosti bolo vyhovené[2] (str. 34). Takto Michail Bradač oddelil západnú časť mukačevskej eparchie, založil tzv. „košický vikariát", na čelo ktorého vymenoval generálneho vikára bez biskupského svätenia. Tento vikariát existoval až do vzniku eparchie[2] (str. 15—32). Všetko bolo urobené pre „lepšiu výchovu veriacich"[3] (str. 93). Už v rokoch 1770 gréckokatolícka cirkev sa dala cestou výchovnej práce v latinských kolajniciach a vo výchove kádrov úplne oddaných katolicizmu. Klérus sa tak svojou láskou k vrchnosti a k latinizmu sám vzdialil ľudu. Niektorí historici sa to usilujú zaretušovať, používajú všetko umenie dialektiky v prospech vládnúcej triedy a únie, vynášajúc jej „zásluhy" v prospech rusínskeho obyvateľstva[1] (str. 110).

Takto opisuje historik a publicista I. G. Kolomijec situáciu nášho ľudu: „Buržoázne-nacionalistickí a gréckokatolícki prisluhovači Vatikánu nielen lživo a falošne vychvaľovali éru „duchovne-kultúrneho vzrastu" Zakarpatska, ktorá akoby nastala so zavedením únie, ale bez ohľadu na svedomie opisovali v najkrajších farbách i „materiálne blaho", ktoré vraj dostali masy karpatsko-ukrajinského ľudu v dôsledku spojenia s Rímom. V. Hadžeha, napriek historickej pravde, napísal: „Osud Rusínov sa len vtedy začína zlepšovať, keď títo vošli v lono katolíckej cirkvi..." Ale historická pravda a fakty svedčia o pravom opaku. Obdobie upevnenia únie v Zakarpatsku ešte viac zhoršilo ťažkú situáciu obyvateľstva a pridalo týmto sociálno-ekonomickým procesom ešte mučivejší charakter pre masy"[4] (str. 169).

Takúto charakteristiku o únii nám dáva človek — marxista, ktorému nie je možné pripísať „fanatickú oddanosť" k pravoslávnej cirkvi...

Vráťme sa však z vikariátu. Po jeho založení bol prvým gen. vikárom vymenovaný Michail Bradač, ktorý bol rímskou kúriou a vládou potvrdený vo svojom postavení. Súčasne zastával hodnosť vikára mukačevskej eparchie, aby mal dva platy, ale ochotne prijal i toto druhé vymenovanie. Trvalo to dlho. Potom bol gen. vikárom Grigorij Tarkovič, ktorý sa neskôr stal prvým prešovským biskupom. Vikárom sa potom stal Ivan Olšavský, predstavený chrámu sv. Barbory. Ale biskup Tarkovič sa neznášal so spomínaným gen. vikárom, lebo vikár chcel vyšší plat, v čom ho biskup odmietol; tak sa rozlúčili[2] (str. 29).

Založenie novej gréckokatolíckej eparchie na Slovensku pokladali katolíci za akýsi druh konkurencie, preto museli gréckokatolíci určitým spôsobom aj bojovať za svoju existenciu. Výsledkom bol kompromis: gréckokatolíci súhlasili s tým, že opustia Košice a presídlia do Prešova.

LITERATÚRA:

1. A. Vološin: Podkarp. Rus, Sborník, Praha 1923.
2. A. V. Duchnovič: Istorija Prjaševskoj eparchiji, S. Peterburg, 1877
3. O. Dimitrij Popovič: Istorija Cerkvi Christovoj, Užhorod, 1925
4. I. G. Kolomijec: Očerki po istoriji Zakarpatja, Prešov, 1955

Teologická angažovanosť na ceste pokoja

V dňoch 11.—16. sept. 1972 **hostila Ruská pravoslávna cirkev teológov rôznych kresťanských cirkví všetkých kontinentov sveta, ktorí sú členmi teologickej komisie Kresťanskej mierovej konferencie.** Dejiskom zasadnutia bola bielokamenná Moskva so svojimi zlatými do neba sa vypínajúcimi kopulami pravoslávnych chrámov.

Zasadanie terajšej teologickej komisie je zvlášť významné, aj keď nadväzuje na predošlé podobné podujatia, **že sa konalo ako prvé z komisií po IV. VMZ.** Priebeh zasadania sa niesol v duchu bratskej lásky a porozumenia, v ktorom sa odzrkadľovala túžba po mierovej práci na pôde Kresťanskej mierovej konferencie. Ako z vyneseného komuniké vysvitá, **účastníci komisie boli prijatí Jeho Svätosťou patriarchom moskovským a celého Ruska Pimenom,** je hodné vyzdvihnúť jeho slová, keď povedal, že pre neho je veľmi potešujúce, že ako prvá z komisií práve teologická zahájila svoju aktívnu činnosť, čím takto teológovia presvedčivo ukazujú cestu kresťanom k mierovému spolunažívaniu ľudstva na celom svete a konkrétne sa dotýkajú jeho súčasného mierového života.

V priebehu zasadania komisií, prezident KMK, **Vysokopreosvietený metropolita Dr. Nikodim veľmi kladne hodnotil prácu zúčastnených teológov a vôbec činnosť teologickej komisie KMK** a s radosťou na záver jednania vysoko ocenil podnety komisie, ktoré sú zárukou, že činnosť tejto komisie sa bude naďalej zdarne rozvíjať.

Ekumenickú radu cirkví v ČSSR zastupovali ako riadni členovia Teologickej komisie KMK, prof. Dr. Karol Gábriš (SEBF) a autor tohto článku.

Na stránkach tohto časopisu sa budeme stretávať v ďalších článkoch z tohto podujatia a ako prvý dokument sa zverejňuje komuniké prijaté účastníkmi Teologickej komisie KMK, konanej v Moskve v dňoch 12.—14. sept. 1972.

Th. Dr. prof. A. Mihaľov

KOMUNIKÉ

ZO ZASADANIA TEOLOGICKEJ KOMISIE KRESŤANSKEJ MIEROVEJ KONFERENCIE V MOSKVE 12.—14. septembra 1972.

Na pozvanie ruskej pravoslávnej cirkvi v Moskve sa konali v dňoch 12.—14. septembra 1972 zasadania teologickej komisie KMK.

Práca komisie bola postavená na hlavnej téme: Kresťania na ceste k ekumenizmu slúženia a zodpovednosti za svet. Úlohou komisie bolo teologicky zdôvodniť zodpovednosť kresťanov za osudy súčasného sveta a priniesť nový vklad do koncepcie boja za mier a vybudovanie sociálnej spravodlivosti.

Zasadania komisie sa zúčastnili jej členovia, členovia mnohých cirkví Ázie, Afriky, Latinskej a Severnej Ameriky a Európy.

Zasadanie teologickej komisie KMK, ktoré otvoril prof. dr. Gerhart Bassarack (NDR), bolo zahájené modlitbou a exegézou Písma sv. (Ján 17, 1—6, 17—24) arcibiskupom dmitrovským Filaretom, rektorom Moskovských duchovných škôl.

V mene ruskej pravoslávnej cirkvi arcibiskup Filaret srdečne privítal účast-

níkov zasadania teologickej komisie a zaželal im mnohých úspechov v nastávajúcej práci.

Potom bolo zvolené predsedníctvo teologickej komisie KMK v tomto zložení: predsedom sa stal prof. dr. Karol Gábriš (ČSSR), podpredsedami: prof. dr. Rose-Maria Müller-Schtreisand (NDR) a duchovný Paul Vergeze (India), tajomníkom prof. dr. László Pakozdyi (Maďarsko).

Predseda komisie prof. dr. K. Gábriš oboznámil prítomných s dejinami činnosti teologickej komisie KMK. Prof. dr. G. Bassarack predniesol úvodný referát.

Toho istého dňa účastníci komisie si pozreli Treťjakovskú galériu a urobili exkurziu po Moskve; večer navštívili Všezväzovú radu kresťanov-baptistov. Hostí prijal gen. tajomník uvedenej rady A. M. Byčkov, ktorý hostí pozval k účasti na modlitebnom zhromaždení, kde predniesol bratské slovo k veriacim predseda komisie prof. dr. K. Gábriš a prof. E. Misejuk. Kázeň na evanjelskú tému predniesol pán Linsley.

Večer sa konalo druhé zasadanie komisie, na ktorom bol prednesený referát doc. A. I. Osipova (ZSSR) na tému: Kresťania na ceste k ekumene služby a zodpovednosti za svet. Potom nasledovala diskusia.

V stredu 13. septembra ráno na treťom zasadaní komisie diskusia k tomuto referátu pokračovala. Na toto zasadnutie prišiel prezident Kresťanskej mierovej konferencie, metropolita leningradský a novgorodský Nikodim, ktorý bol vrelo privítaný prítomnými. Predniesol potom prejav, v ktorom hovoril o rade teologických problémov, ktoré sú dôležité pre úspešný rozvoj činnosti KMK.

V druhej polovici dňa účastníci zasadania teologickej komisie navštívili Kremeľ. Potom ich prijal Jeho Svätosť patriarcha moskovský a celej Rusi Pimen vo svojej moskovskej rezidencii. Jeho Svätosť patriarcha Pimen srdečne privítal teologických pracovníkov KMK a zaželal im požehnaných úspechov v ich práci pre mier. So slovom vďaky za milé prijatie a stále pôsobenie ruskej pravoslávnej cirkvi v kresťanskom mierovom hnutí vystúpil predseda komisie prof. dr. K. Gábriš.

Na štvrtom zasadaní komisie pastor Raymondo G. Franko (Kuba) predniesol referát na tému: Kresťanská služba veci mieru ako boj za sociálnu spravodlivosť. Po tomto referáte nasledovala živá diskusia.

Počas piateho zasadania komisie prof. dr. R. M. Müller Schtreisand predniesla svoj referát „Korene antikomunizmu v pseudoteológii", o ktorom sa tiež dlho diskutovalo.

Vo štvrtok 14. septembra sa šieste zasadanie začalo pokračovaním diskusie z minulého dňa. Potom bol vypočutý referát prof. dr. K. Gábriša na tému: „Proti pseudoteologickej téze: V mene slobody kresťan nemôže vystupovať ako zástanca určitého politického systému".

Nasledovalo siedme, záverečné zasadanie komisie, na ktorom sa práca hodnotila a boli posúdené perspektívy ďalšej práce komisie.

Komisia ukončila svoju prácu ďakovnou modlitbou, ktorú predniesol pán A. Samarajiva. Potom prezident KMK metropolita leningradský a novgorodský Nikodim v druhej polovici dňa usporiadal veľké prijatie na počesť účastníkov zasadania. Prítomné boli i mnohé známe náboženské i spoločenské osobnosti.

V piatok 15. septembra účastníci zasadania odišli do Zagorska, kde navštívili Trojicko-Sergijevskú lavru a Moskovskú duchovnú akadémiu a oboznámili sa so svätyňami a pozoruhodnosťami tohto duchovného centra ruskej pravoslávnej cirkvi.

S hlbokou vďakou ruskej pravoslávnej cirkvi za vrelé prijatie a pohostinnosť a s pocitmi uspokojenia nad vykonanou prácou, ktorá, ako všetci veria, poslúži úspešnému rozvoju činnosti kresťanského mierového hnutia, účastníci opustili Moskvu.

Prof. ThDr. Ján Michalko

K JEHO ŽIVOTNÉMU JUBILEU — ŠESŤDESIATINÁM

Prof. ThDr. Ján MICHALKO, generálny biskup Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v., sa narodil 16. októbra 1912 vo Važci ako jediný syn zbožných rodičov — roľníkov. Študoval na gymnáziu v Liptovskom Mikuláši, kde v roku 1933 maturoval s vyznamenaním. Teológiu študoval na Teologickej vysokej škole v Bratislave, kde skončil v r. 1937 ako bakalár teológie (ThB). Počas tohoto štúdia pobudol 2 semestre v Bazileji (Švajčiarsko).

Kaplánom bol v Bratislave (1937—1938), farárom v Spišskej Novej Vsi (1938—1942), v Pozdišovciach (1942—1948), v Myslenicíach (1948—1954), v Bratislave-Rači (1954—1959) a v Bratislave až do zvolenia za generálneho biskupa 16. septembra 1970.

Popri práci zborového kňaza venoval sa aj svojej druhej láske — teológii. V r. 1944 odovzdal dizertačnú prácu na tému: „Cirkev a národ v ev. teológii XX. storočia" a po úspešnom vykonaní predpísaných rigoróznych skúšok bol 26. apríla 1946 na Slovenskej ev. bohosloveckej fakulte v Bratislave promovaný na doktora teológie. 1. novembra 1947 sa stal na SEBF asistentom, 1. septembra 1950 docentom, 1. septembra 1953 profesorom. V rokoch 1952—1958 a v rokoch 1960—1969 bol dekanom, v rokoch 1958—1960 prodekanom SEBF, ktorú hodnosť zastával tiež až do zvolenia za generálneho biskupa.

Literárno-vedecká činnosť jubilanta je veľmi bohatá, prispieva do domácich i zahraničných publikácií a časopisov. Založil a už 21. rok je šéfredaktorom homiletickej prílohy Cirkevných listov „Služba slova". V r. 1955 vydal priekopnícke historicko-homiletické dielo „Kázňové smery", v r. 1966 zredigoval „Teologický zborník" a prispel doň zásadnými príspevkami, podobne ako v r. 1970 publikáciu určenú pre Valné zhromaždenie SLZ v Eviane „Gesandt in die Welt".

Gen. biskup prof. ThDr. Ján Michalko sa významnou mierou podieľa na práci domácich i zahraničných ekumenických a mierových grémií. Je členom Ekumenickej rady cirkví v ČSSR a predsedom jej študijného výboru, je spoluzakladateľom Kresťanskej mierovej konferencie, členom jej Poradného výboru a Pracovného výboru, je členom Výkonného výboru Svetového luteránskeho zväzu ako zástupca menšinových cirkví juhovýchodnej Európy. Gen. biskup prof. ThDr. Ján Michalko je vysoko aktívnym členom Československého mierového výboru.

Zo života Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

OTVORENIE NOVÉHO AKADEMICKÉHO ROKU NA PBF V PREŠOVE.

V októbri sa každoročne otvárajú brány našich vysokých škôl. Nie ináč tomu bolo i tohto roku na našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulte.

V pondelok, dňa 2. októbra t. r. stretli sa profesori, študenti a hostia v kaplnke fakulty, kde Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, spolu s d. o. profesormi odslúžil sv. liturgiu a prosebný moleben o milosť Ducha svätého pre študujúcich.

Slávnostný akt otvorenia nového školského roku po modlitbe a štátnej hymne, previedol d. o. doc. Štefan Pružinský, prodekan fakulty, ktorý privítal Preosvietených vladykov a všetkých prítomných, taktiež nového tajomníka fakulty, ktorý tohto roku bude prednášať spoločenské vedy. Ďalej prečítal pozdravný list d. o. dr. A. Mihaľova, dekana PBF, ktorý sa osobne nemohol zúčastniť slávnosti.

D. o. prodekan vo svojom obsažnom príhovore dal študentom dobré a užitočné rady do začínajúcej sa práce. Zdôraznil potrebu cirkvi — ľudí vzdelaných, teologicky dobre pripravených duchovných. Otec prodekan povedal ďalej, že nestačí poznať svoje náboženstvo, ale treba poznať i druhé cirkvi, aby človek mohol úspešne brániť sv. pravoslávie. Treba vnikať do problémov ekumenizmu a svetového mierového hnutia. Podčiarkol, že len pevná disciplína môže pomôcť v teologickom štúdiu. Svoj prejav otec prodekan ukončil výzvou k bohoslovcom, aby sa dobre zamysleli nad prácou, ktorú budú vykonávať ako duchovní.

Potom Preosvietený vladyka Nikolaj prehovoril k študentom. Okrem iného povedal: „Chcel by som, aby slová otca prodekana na vás zapôsobili tak, ako boli mienené, a aby ste ich uviedli do praxe. Len tak budete dobre pripravení k ťažkému, ale Bohu milému povolaniu. Nepotrebujeme nájomníkov, ako boli niektorí pred vami, ale dobrých, čestných dušpastierov nášho pravoslávneho stáda". Nakoniec Preosvietený vladyka zaželal poslucháčom úspešný duchovný rast a rozkvet.

Taktiež Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, pozdravil prítomných. Povedal okrem iného, že každý študent by mal mať oporu v troch cnostiach: láske, viere a pobožnosti, ktoré mu budú pomáhať v ďalších dňoch duchovného dospievania. Podmienky pre úspešnú prácu majú naši poslucháči ideálne, náš štát sa o nich stará po každej stránke, od nich sa čaká len usilovnosť a práca.

Z hostí prehovoril d. o. prot. D. Schudich, býv. gen. vikár ER Prešov, d. o. Choma, predseda misijného odboru ER v Michalovciach a d. o. prot. P. Spišák, riaditeľ ER Prešov.

Na koniec slávnosti d. o. prodekan prečítal pozdravné listy od nášho cirkevného vedenia, a to od Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, d. o. prot.-dr. A. J. Nováka, kancelára Metropolitnej rady v Prahe, d. o. prot. dr. K. D. Surmu, riaditeľa ER Praha a od predstaviteľa eparchie olomoucko-brnenskej d. o. prot. Hoffmanna.

Slávnosť bola ukončená modlitbou. Prosíme Pána Boha, aby požehnal tento školský rok svojou milosťou.

R. F.

Zo života prešovskej eparchie

● PREŠOV. Už dávno prešovský katedrálny chrám sv. Alexandra Nevského nezažil také duchovné slávnostné chvíle, ako tomu bolo v nedeľu 24. septembra 1972. **V ten deň sa prešovskí veriaci i veriaci z okolia stretli, aby oslávili svoj odpust a súčasne, aby sa zúčastnili na slávnostnom posvätení novovybudovanej zvonice.** Už od skorého rána schádzali sa veriaci. Pred desiatou hodinou už bol chrám úplne preplnený stovkami veriacich. Zvony ohlásili príchod vzácnych hostí, a to **Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, Preosvieteného vladyku Cyrila, biskupa michalovského, a Preosvieteného vladyku Nikolaja, biskupa prešovského.** Pri vchode do chrámovej záhrady **privítal hostí predseda zboru kurátorov a dievčatá s kyticami jesenných kvetov, pri vchode do chrámu potom s krížom predstavený katedrálneho chrámu prot. Roman Ferenc. Nasledovala posviacka novej zvonice, ktorú si veriaci vybudovali z vlastných prostriedkov.** Slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu slúžil Jeho Blaž. metropolita Dorotej a dvaja spomínaní archijereji s duchovenstvom. **Slávnostnú kázeň na tému sviatku Narodenia Prečistej Bohorodičky predniesol d. o. prot. M. Kernaševič z Ladomírovej.** Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej pozdravil veriacich po sv. liturgii. **Ocenil ich vieru, lásku a oddanosť k sv. pravoslávnej cirkvi a poďakoval veriacim za ich veľkú prácu pri budovaní zvonice a skrášlení prešovskej katedrály.** Po myrovaní a procesii okolo chrámu **Preosvietený vladyka Nikolaj poďakoval Jeho Blaženstvu metropolitovi Dorotejovi a Preosvietenému vladykovi Cyrilovi, taktiež všetkým veriacim za spoločné modlitby a za účasť na cirkevnej slávnosti.** Ocenil tiež tú veľkú prácu kurátorov, veriacich a o. predstaveného chrámu pri budovaní zvonice. **Zbor kurátorov bol vyznamenaný pochvalným diplomom a d. o. prot. Roman Ferenc obdržal od Jeho Blaženstva metropolitu Doroteja na návrh Preosv. vl. Nikolaja za svoju prácu pri budovaní zvonice a za úsilie o rozkvet sv. pravoslávia právo nosenia zlatého kríža s ozdobami.** Prešovská duchovná slávnosť upevnila mnohých veriacich v pravde sv. pravoslávia a dala im veľa síl do ďalšieho života pre blaho našej drahej cirkvi, pre spásu našich duší a pre rozkvet našej drahej vlasti.

● ŠARIŠSKÉ ČIERNE. Dňa 1. X. 1972 navštívil Preosvietený vladyka Nikolaj v sprievode d. o. prot. P. Spišáka, riaditeľa ER, pravoslávnu farnosť Šarišské Čierne, **kde vykonal posviacku chrámu po generálnej oprave.** Archijerejskú sv. liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj, d. o. Peter Spišák a duchovní z okolia. I tu sa zišlo množstvo našich veriacich ku spoločným modlitbám. Príležitostnú kázeň predniesol d. o. J. Lipták.

● MEDVEDZIE. Preosvietený vladyka Nikolaj navštívil dňa 8. X. t. r. v sprievode d. o. prot. P. Spišáka, riaditeľa ER, túto neveľkú dedinu, **kde vykonal slávnostné posvätenie nového chrámu Božieho a odslúžil archijerejskú sv. liturgiu.** Chrám bol preplnený veriacimi miestnymi i z okolia, ktorí boli svedkami veľkej

Posviacka chrámu v Medvedzom.

slávnosti. Veriaci, na čele so svojím otcom duchovným Šimonom Oprondekom tu vykonali veľké dielo. Preosvietený vladyka vo svojom prejave zhodnotili ich prácu a zaželal im mnoho síl do ďalšej bohumilej práce. **Kurátorskému zboru udelil pochvalný diplom a d. o. Š. Oprondekovi udelil právo nosenia zlatého kríža.**

● MIKULÁŠOVÁ. Dňa 15. X. t. r. Preosvietený vladyka Nikolaj vykonal slávnostnú posviacku sv. chrámu po oprave a odslúžil spolu s d. o. prot. P. Spišákom a duchovnými archijerejskú sv. liturgiu pri príležitosti miestneho chrámového sviatku. I tu bol chrám preplnený veriacimi.

VZÁCNY HOSŤ.

Dňa 3. X. 1972 zavítal na Úrad Eparchiálnej rady v Prešove drahý nášmu srdcu hosť: PREOSVIETENÝ VLADYKA ANTONIJ, **biskup krymský a simferopoľský (ZSSR).** Preosvietený vladyka Antonij pricestoval do Prešova na pozvanie Preosvieteného vladyku Nikolaja, aby sa ako biskup ruskej pravoslávnej cirkvi oboznámil so životom pravoslávnych eparchií na východnom Slovensku a aby prežil niekoľko dní medzi svojimi bratmi. **Preosvietený vladyka Antonij navštívil v sprievode nášho vladyku Nikolaja niektoré pravoslávne farnosti v prešovskej eparchii, pozrel si náš katedrálny chrám, modlil sa za kľudný život pravoslávnych veriacich u nás. Poklonil sa tiež na našich historických miestach, kde ležia vojaci, bojovníci za našu slobodu, sovietski a naši vojaci, ktorí padli v boji proti fašizmu. Bolo to vo Svidníku a na Dukle.** Taktiež navštívil Bardejovské Kúpele, novú kolonádu v nich, liečivé pramene, náš starý drevený chrám a skanzen. Navštívil farnosť v **Bardejove, Stropkove, Vyšnom Mirošove, Svidníku a Ladomírovej a všade sa živo zaujímal o život na farnostiach,** všade sa rozprával s našimi duchovnými. **Prišiel si pozrieť i Pravoslávnu bohoslovecku fakultu a besedoval s profesormi a študentmi. Michalovskú eparchiu náš milý hosť navštívil 5. X.** Bol tam privítaný Preosvieteným vladykom Cyrilom a v družnej besede s ním a s pracovníkmi ER strávil dopoludnie. Navštívil tiež michalovský katedrálny chrám.

Preosvietený vladyka Antonij z bratskej ruskej pravoslávnej cirkvi, odcestoval do vlasti dňa 6. X. 1972. Veríme, že si odniesol od nás dobré dojmy a spomienky a tiež, že poznal naše ťažkosti a problémy, ktoré naša cirkev prakticky musí znášať od krízových rokov 1968/69. Pri rozlúčke ubezpečil Preosvietený vladyka Antonij nášho vladyku i nás všetkých, že bude rozprávať o svojej návšteve, o živote svojich bratov a sestier v Československu a bude sa modliť k Všemohúcemu za rozkvet a pokojný život sv. pravoslávnej cirkvi v Československu.

Preosv. vl. Antonij, biskup krymský, na PBF v Prešove.

Prot. M. Kernaševič

50. jubileum

17. septembra 1972 **farnosť Ladomírová oslavovala 50. výročie obnovenia pravoslávnej farnosti.** Na to významné jubileum **prišiel do Ladomírovej aj Jeho Preosvietenosť Nikolaj,** biskup prešovský, ktorého doprevádzal dp. mitr. prot. Peter Spišák, riaditeľ ÚER, aby opravený chrám, tiež päťdesiatročný, posvätil.

Preosvieteného vladyku Nikolaja **pri bráne privítal kurátor Nikolaj Bojko a dievčatá Anička Železňáková a Oľga Bojčíková,** po odrecitovaní privítacej básničky odovzdali Preosvietenému vladykovi kytice kvetov. Predo dvermi chrámu vladyku **privítal miestny duchovný.** Okrem iného povedal, že vladyku privíta z dvoch príčin: **z príčiny sviatku Jána Krstiteľa, ktorého ostatky z hlavy sa nachádzajú v tunajšom chráme a z príčiny 50. jubilea výstavby chrámu a obnovenia sv. pravoslávia na vých. Slovensku.** Vítajúci zamyslel sa nad tým, prečo práve po I. svetovej vojne Boh dal vzplanúť uhasnutej iskre pravoslávnej viery na vých. Slovensku, a pokračoval:

„Ak zoberieme starší katechizmus, vydaný hoci gr.-kat. cirkvou, čítame v ňom toto:

— *Jakoj ty viry?*

— *Ja christijanin pravoslavnyj, viry pravoslavno-christijanskoj, kaftoličeskoj.*

— *Jakoho ty obrjada?*

— *Ja vostočnoj cerkvi, russkoho obrjada.* —

Alebo ak zoberieme starší typikon vydaný tiež gr.-kat. cirkvou, zvlášť užhorodské vydania, tam je bohoslužobný poriadok tak uvedený, že ani dnešní pravoslávni kňazi všetko nedodržiavajú pri bohoslužbách, ako

Ladomírová: *Preosv. vl. Nikolaj myruje veriacich, vpravo jedna z obnovených ikon v chráme.*

pred I. svetovou vojnou dodržiavali gr.-kat. kňazi. Prečo? **Pretože to boli kňazi len formálne, alebo oficiálne gr.-kat., v skutočnosti, duchovne boli pevní v pravoslávi a za to svoje pravoslávne presvedčenie mnohí aj trpeli.** Tak napr. V. Duchnovič vo svojej histórii, ktorú napísal pre uhorských Rusínov, vydanej r. 1853, píše k čitateľom toto:

„Se otdaju Ti korotkij vyťah Istorii Rusinov Uhorskych, ot zlostlivych Madjar toliko potuplenych. Ja nemnoho napisav, vručaju Tebi bolše pravdy iskať, kotoruju najpače Svjatyj Rimskij dvor udusil a jezuiti sovsim uničtožili . . .“

Vieme, že menovaný vydal katechizmus skutočne pravoslávnej viery, za ktorý sa musel zodpovedať a zodpovedal sa hrdinsky.

Alebo, ak čítame verše druhého buditeľa nášho ľudu pod Karpatmi, **A. I. Pavloviča,** ozýva sa v nich duša čisto pravoslávna:

„O, Hospodi, blahoslovi
Struny našej liry,
Čtoby poňal zapad istinu
Pravoslávnoj viry! (Z básne Duma karpatoborca)

Vira, ľubov i nadežda u nas česť,
Naše znamja — pravoslávnyj russkij krest. (Z básne Pesň karpatoborca).

Vy naroda nastavnicy,
Otcy pervosvjaščennicy: —
Russkoju dumu dumajte,
Za hory ne pozerajte,
Otkuda nenavisť k Rusi
Pravoslavnych trapit, dusit!“
(Z básne Pochod Karpatorossov).

Z uvedeného vysvitá — pokračoval vítajúci —, že nebolo treba obnovovať to, čo ešte nezaniklo, ani keď tí pravoslávni národní buditelia pomierali, (A. I. Pavlovič zomrel 25. decembra 1900 vo Svidníku) **a ďalší duchovní gr.-kat. cirkvi vychovávali sa čoraz viac v duchu čisto katolíckom** a bol najvyšší čas, aby iskru pravdy, za ktorú bojovali, trpeli naši predkovia-buditelia, niekto **znovu zapálil a nimi boli misionári na čele s vd. o. archimandritom Vitalijom,** zakladateľom kláštora spred 50 rokov.“

Posviacku chrámu previedol Preosvietený vladyka Nikolaj za asistencie vd. o. prot. P. Spišáka z Prešova a miestneho kňaza.

Slávnostnú sv. archijerejskú liturgiu odslúžil menovaný biskup za asistencie už spomenutých kňazov a troch duchovných. Kázal dp. prot. Peter Cuper zo Stropkova. **V kázni sa dotkol aj života tých,** ktorí pred 50 rokmi zasievali semeno pravoslávia na vých. Slovensku. Počas prijímania kázal dp. prot. Ján Lipták zo Svidníka.

Po ukončení bohoslužieb prehovoril vladyka Nikolaj a teplými, otcovskými slovami nabádal veriacich k zbožnosti, vzájomnej znášanlivosti, k odhodlanosti pevne stáť za vieru našich pradedov — za vieru cyrilometodejskú, pravoslávnu, **poďakoval sa prítomným za účasť a kurátorom i duchovnému z Ladomírovej za starostlivosť o chrám a za jeho dôstojnú opravu k takému jubileu a odovzdal kurátorskému zboru pochvalný diplom.**

Miestny duchovný poďakoval sa Preosvietenému vladykovi za posviacku chrámu, ostatným za prítomnosť a spoločné modlitby a **pánovi Jozefovi Rudému za opravu strechy, pani Eve Bissovej a pánovi Jozefovi Leškovi** za reštauráciu vnútornej maľby.

Zo života michalovskej eparchie

● **Košice.** — Dňa 8. septembra t. r. v metropoli východného Slovenska v Košiciach bol chrámový sviatok Narodenie Presvätej Bohorodičky, v ktorý deň si pravoslávni veriaci vykonali odpust. Slúžili misijný predseda ER d. o. Ján Choma, protoj. Anton Podhajecký a miestny duchovný d. o. M. Spišák.

● **Dúbravka.** — Dňa 17. septembra t. r. bol chrámový sviatok pravoslávnych veriacich v Dúbravke okr. Michalovce. Slúžili misijný predseda ER o. Ján Choma, dekan Juraj Lovič z Falkušoviec a miestny duchovný Ján Holonič. Pravoslávni veriaci v Dúbravke prežili veľký nepokoj náboženský, no nedovolili svoje presvedčenie a spôsob vyznávania svojej viery narušiť.

● **Dňa 24. septembra t. r. vladyka Cyril, biskup michalovský, sa zúčastnil posviacky novej zvonice v Prešove,** za doprovodu duchovných z michalovskej eparchie.

● **Zemplínska Široká.** — Dňa 24. septembra t. r. v Zemplínskej Širokej, okr. Michalovce, sa konal odpust — chrámový sviatok. Slúžili protoj. Štefan Mandzak z Bežoviec, d. o. Ladislav Fedor z Podhoroďa, ktorý aj kázal, a miestny duchovný mitroforný protoj. M. Ščerbej.

● **Strážske.** — D. o. Ján Hatrak, správca farnosti v Strážskom, dňa 3. októbra t. r. nastúpil vojenskú základnú službu. Farnosť bude po dobu jeho neprítomnosti spravovať d. o. protoj. Fedor Sisak.

● Dňa 5. októbra t. r. **navštívil vladyku Cyrila, biskupa michalovského, v jeho rezidencii, vladyka Antonij, biskup simferopolský a krymský z ZSSR,** ktorého sprevádzal vladyka Nikolaj, biskup prešovský. Vladyka Antonij navštívil aj

katedrálny chrám v Michalovciach a v družnej besede si pohovoril s pracovníkmi Eparchiálnej rady a duchovnými. Vladyka Cyril, Eparchiálna rada a duchovní, vladykovi Antonijovi z príležitosti jeho návštevy odovzdali malé spomienkové darčeky.

● **Najvyšší predstaviteľ pravoslávnej cirkvi v ČSSR navštívil Zemplín.**

Dňa 8. októbra t. r. Blaženejší metropolita Dorotej, hlava pravoslávnej cirkvi Československa, spolu s vladykom Cyrilom, biskupom michalovským, za asistencie duchovných z michalovskej eparchie slúžil sv. archijerejskú liturgiu vo Falkušovciach a pri tejto príležitosti posvätil novovybudovanú modernú farskú budovu.

Š.-kaj.

Zo života našich farností

Posviacka novej pravoslávnej farskej budovy vo **Falkušovciach.**

Falkušovce sú veľká dedina na Zemplíne, v okrese iMchalovce. Je to pekná dedina, nové domy, bezprašná cesta, upravené dvory, to všetko od oslobodenia. A pekný chrám Nanebevstúpenia Pánovho, tunajšími veriacimi pekne udržiavaný. Len fary nebolo peknej. Tak sa veriaci rozhodli spolu s duchovným otcom vybudovať novú. Roku 1970 sa pustili do práce: **duchovný otec Juraj Lovič, kurátorský zbor a veriaci a postavili modernú faru. Starú ako nevyhovujúcu pre bývanie, zbúrali.** Prežili nemálo starostí než **prišiel ten slávny deň, keď mohli privítať hlavu pravoslávnej cirkvi v ČSSR Jeho Blaženstvo metropolitu Doroteja a svojho Preosvieteného vladyku Cyrila, biskupa michalovského,** ktorí spolu s duchovnými michalovskej eparchie a za prítomnosti veriacich z východného Slovenska posvätili novú faru. Stretli sme tu veriacich nielen z Prešova, Humenného, Michaloviec, ale aj od Sobraniec, Vernára, Kojšova, Závadky a z iných dedín.

Pred bránou bol nápis **„Vítame Vás!“** O deviatej hodine **privítali Jeho Blaženstvo metropolitu Doroteja a Preosvieteného vladyku Cyrila deti s básničkou. Ďalej privítal vzácnych hostí kurátor Mikuláš Bodnár s chlebom a soľou a v chrámových dverách miestny duchovný d. o. Juraj Lovič. Potom sa konala posviacka novej fary a tak archijerejská sv. liturgia. Pri tejto príležitosti kázal d. o. J. Choma.** Mnoho veriacich pristúpilo k sv. prijímaniu. Po sv. liturgii nasledovalo myrovanie, večerňa a procesia okolo chrámu s čítaním evanjelií. **Na záver kázal pred chrámom Jeho Blaž. metropolita Dorotej.** Srdečne sa poďakoval za pozvanie a za milé prijatie vo Falkušovciach a poďakoval všetkým za spoločné modlitby. Ďalej vo svojej kázni **povzbudil veriacich k láske, odpúšťaniu, k plneniu si kresťanských i občianskych povinností a k vytrvalosti v pravoslávnej viere.** Prítomný bol aj duchovný reformovanej cirkvi z Bánoviec n/O s veriacimi, ktorý sa tiež poďakoval za pozvanie a poukázal na to, čo nás všetkých spája: Isus Christos a Láska. **Miestny duchovný d. o. J. Lovič poďakoval Jeho Blaž. metropolitovi Dorotejovi za návštevu, Preosvietenému vladykovi Cyrilovi za udelenie pochvalného diplomu pre kurátorský zbor,** za ocenenie práce veriacich i jeho vlastnej. Po požehnaní sa veriaci rozchádzali posilnení vo svojej pravoslávnej viere a s novými zážitkami, na ktoré budú dlho spomínať. Najmä v pamäti falkušovských veriacich zostane tento deň nadlho, budú sa k nemu vracať radi.

Štefan Horkaj, duchovný

Falkušovce: *Jeho Blaženstvo Dorotej počas čítania evanjelia — dolu procesia okolo chrámu.*

Posmrtná spomienka

Dňa 19. júla 1972 zomrel po ťažkej chorobe d. o. prot. MICHAIL I. CUCKOV, predstavený chrámu **v Krajnikove na Zakarpatsku, vo veku 70 rokov.** Duchovným bol 42 rokov. Nebohý sa narodil v Dubrovke (Zakarpatsko). Teologické štúdiá ukončil v Sremských Karlovciach v Juhoslávii. Pôsobil na rôznych farnostiach na Zakarpatsku. **Potom bol poslaný do Československa, kde pôsobil 5 rokov ako misionár.** Zanechal za sebou dobrú prácu, za ktorú je mu naša cirkev vďačná. Nebohý d. o. protojerej mal osem detí, všetky vychoval dobre. Dvaja synovia sa stali duchovnými.

Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej prejavil sústrasť nad úmrtím d. o. prot. Michaila jeho synom i celej rodine listom.

Pravoslávna cirkev v Československu ľutuje odchodu milého všetkým nám otca protojereja Michaila Cuckova a prosí Všemohúceho, aby mu daroval večný pokoj ako svojmu vernému a horlivému služobníkovi, nech mu odpustí všetky jeho previnenia úmyselné i neúmyselné a dá mu život večný v kráľovstve nebeskom. **Vičnaja pamjať!**

NA NAŠU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ PRISPELI TÍTO DARCOVIA:

Michal Pešta, Košice, 50.— Kčs, Bohuznáma zo Slávkoviec okr. Michalovce Kčs 50.—, Justína Kernaševičová, Čertižné, 25.— d. o. prot. Juraj Kuzan, Prešov, 25.—. Za dary ďakujeme a v budúcom čísle uverejníme ďalších priaznivcov našej tlače!

Posmrtná spomienka

Dňa 14. IX. 1972 odovzdal svoju nesmrteľnú dušu Stvoriteľovi brat MICHAL BOBALÍK z Bardejova, dlhoročný kantor pri pravosl. katedrálnom chráme v Prešove, vo veku 79 rokov. **Nebohý sa narodil r. 1893 v Lukove, okr. Bardejov.** Už ako malý chlapec sa zaujímal o kantorstvo. Keď dospel, i pri svojej práci roľníka si vždy našiel čas na cirkevný spev. **Roku 1929 pôsobil už v Lukove ako diplomovaný kantor. Od r. 1948 pôsobil v Prešove, kde taktiež pôsobil ako kantor.** Tu pracoval ako kantor až do r. 1967, keď pre chorobu odchádza z Prešova do Bardejova. **V Bardejove kantoroval pri pravoslávnych bohoslužbách až do svojej smrti.** Pohrebné obrady na bardejovskom cintoríne **odslúžil d. o. prot. M. Kernaševič, d. o. A. Pisanič, d. o. prot. R. Ferenc a miestny duchovný d. o. J. Lakata.** Nech Všemohúci odplatí nebohému za jeho dlhoročnú službu pravoslávnej cirkvi vo svojom nebeskom kráľovstve.
Vičnaja pamjať!

K prežitým 73 rokom života

V roku 1969 brat kurátor PETER SLUK **sa dožil 70 rokov života.** Vtedy, v tom roku akosi v náboženskom nepokoji sme pozabudli na jeho 70. výročie narodenia a činíme to tak až teraz, ale o to úprimnejšie.

Jubilant sa narodil 9. júna 1899 v Malej Poľane okr. Svidník a tohto roku sa už dožil 73 rokov. Brat kurátor je dobrým a príkladným pravoslávnym veriacim, občanom a kurátorom pri katedrálnom chráme od r. 1950 v Michalovciach a môžu byť jeho rodáci z Malej Poľany i veriaci z Michaloviec na takého človeka hrdí.

Ako býv. pokladník pri chráme dobre sa pamätá na ťažké začiatky. Bol aj 40 rokov ošetrovateľom v michalovskej nemocnici, t. j. od samého zrodu nemocnice. Dobre sa pamätá na časy, keď dobré srdce primára michalovskej nemocnice na zimu prijímalo